

Rolnummer 5721
Arrest nr. 182/2013 van 19 december 2013

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de wet van 12 april 1985 « waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding », gesteld door de Arbeidsrechtbank te Doornik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en M. Bossuyt, en de rechters A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en P. Nihoul, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 24 september 2013 in zake Thierry Dekampener tegen het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers (FSO), waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 3 oktober 2013, heeft de Arbeidsrechtbank te Doornik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« De wet van 12 april 1985 waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding voorziet in geen enkele verjaringstermijn voor de terugvordering van een ten onrechte betaalde overbruggingsvergoeding en verwijst niet naar artikel 30 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, dat verjaringstermijnen van zes maanden, drie jaar of vijf jaar vaststelt voor de vordering tot terugbetaling van een ten onrechte betaald bedrag.

Bevat de wet van 12 april 1985 waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding bijgevolg geen discriminatie tussen werknemers en sociaal verzekerden die strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat zij niet voorziet in een verjaringstermijn voor de terugvordering van een overbruggingsvergoeding die bij de sluiting van een onderneming ten onrechte werd betaald, terwijl in korte verjaringstermijnen is voorzien voor de vorderingen tot terugbetaling van ten onrechte betaalde prestaties, zoals die zijn bepaald door de wet van 29 juni 1981, maar eveneens in de aangelegenheden van sociale zekerheid, opgevat in ruime zin ? ».

Op 24 oktober 2013 hebben de rechters-verslaggevers P. Nihoul en E. Derycke, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht voor te stellen het onderzoek van de zaak, wegens de aard ervan, af te doen met een arrest van onmiddellijk antwoord.

Memories met verantwoording zijn ingediend door :

- het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers (FSO), met zetel te 1000 Brussel, Keizerslaan 7;

- de Ministerraad.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Bij de Arbeidsrechtbank te Doornik wordt een geschil aanhangig gemaakt waarbij een werknemer tegenover het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers staat. Dat laatste heeft de eerstgenoemde ten onrechte een overbruggingsvergoeding uitgekeerd en het meent het recht te hebben die vergoeding terug te vorderen gedurende de verjaringstermijn waarin in artikel 2262*bis* van het Burgerlijk Wetboek is voorzien, namelijk tien jaar. De betrokken werknemer doet voor de Rechtbank gelden dat, indien de termijn die aan het Fonds is toegekend om de terugbetaling van die vergoeding te vorderen, de gemeenrechtelijke termijn van tien jaar is, terwijl de termijn die aan de werknemer is toegekend om de betaling van de vergoedingen te vorderen, krachtens artikel 12 van de wet van 12 april 1985 « waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding » drie jaar bedraagt, daaruit een onverantwoord verschil in behandeling voortvloeit.

De Rechtbank stelt vast dat geen enkele specifieke verjaringstermijn is verbonden aan de vordering tot terugbetaling van de overbruggingsvergoeding waarin in de voormelde wet van 12 april 1985 is voorzien en willigt bijgevolg het verzoek in van de eisende partij om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof.

III. In rechte

- A -

A.1. In hun conclusies met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof hebben de rechters-verslaggevers laten weten dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht het Hof voor te stellen die zaak af te doen met een arrest van onmiddellijk antwoord, om redenen die identiek zijn aan die welke in het arrest nr. 34/2011 van 10 maart 2011 zijn vevat, door vast te stellen dat de wet van 12 april 1985 « waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding » de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in zoverre zij niet in een verjaringstermijn voorziet voor de terugvordering van een ten onrechte betaalde overbruggingsvergoeding.

A.2.1. Het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers doet gelden dat de in het geding zijnde overbruggingsvergoeding geen socialezekerheidsuitkering is en dat de specifieke verjaringstermijnen die van toepassing zijn op de terugvordering van de ten onrechte betaalde socialezekerheidsuitkeringen, bijgevolg niet van toepassing zijn op de terugvordering van die vergoeding. Het leidt daaruit af dat de gemeenrechtelijke termijn van tien jaar van toepassing is op de betalingen die in elk geval tot 11 augustus 2013, datum van inwerkingtreding van de wet van 30 juli 2013 houdende diverse bepalingen, waarvan artikel 10 in een kortere termijn voorziet, door het Fonds zijn verricht. Het preciseert voor het overige dat het Fonds « geen socialezekerheidsuitkeringen betaalt maar de uitbetaling verzekert van de geldelijke verplichtingen van de werkgever in geval van een sluiting ».

A.2.2. Het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers zet uiteen dat de betaling van de overbruggingsvergoeding niet haar oorsprong in de arbeidsovereenkomst vindt, dat die vergoeding nooit verschuldigd is door de werkgever en dat zij dus niet kan worden beschouwd als een element van het loon. Het leidt daaruit af dat artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, dat betrekking heeft op de verjaring van de rechtsovereenkomsten die uit de arbeidsovereenkomst ontstaan, helemaal niet slaat op het geval waarin het Fonds de terugvordering van de ten onrechte betaalde overbruggingsvergoeding moet verzekeren. Het voegt daaraan toe dat de toepassing van die verjaring praktische problemen met zich mee zou brengen voor het Fonds.

A.2.3. Het besluit dat het bij gebrek aan een specifieke verjaringstermijn in de wetgeving met betrekking tot de sluiting van ondernemingen verplicht was de gemeenrechtelijke termijn van tien jaar van artikel 2262*bis* van het Burgerlijk Wetboek toe te passen.

A.3. De Ministerraad gedraagt zich naar de wijsheid van het Hof.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de wet van 12 april 1985 « waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding ». Het Hof wordt verzocht de bestaanbaarheid van die wet met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet te onderzoeken in zoverre zij in geen enkele verjaringstermijn voorziet voor de terugvordering, door het Fonds, van een ten onrechte betaalde overbruggingsvergoeding.

B.2. De verwijzende rechter vergelijkt, enerzijds, die situatie met de situatie die wordt geregeld door andere teksten inzake sociale zekerheid, meer bepaald door artikel 30 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, dat voorziet in een verjaringstermijn van drie jaar, die op vijf jaar wordt gebracht in geval van bedrog of arglist van de werknemer en die wordt teruggebracht tot zes maanden indien de betaling enkel het gevolg is van een vergissing van de instelling of de dienst, waarvan de betrokkene zich normaal geen rekenschap kon geven. De verwijzende rechter vermeldt, anderzijds, de korte verjaringstermijnen die zijn bepaald « in de aangelegenheden van sociale zekerheid, opgevat in ruime zin ».

Hij stelt het Hof een vraag over de mogelijke discriminatie onder werknemers of onder sociaal verzekerden, die uit de in het geding zijnde wet zou voortvloeien. Uit het vonnis blijkt bovendien dat de in het geding zijnde werknemer van mening is dat de ontstentenis van een verjaringstermijn des te discriminerender is daar artikel 12 van de wet van 12 april 1985 voorziet in een verjaringstermijn van drie jaar voor de rechtsvordering van de werknemer tot betaling van de vergoedingen die op grond van die wet verschuldigd zijn.

B.3. Uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag en uit de motivering van de verwijzingsbeslissing volgt dat de verwijzende rechter van oordeel is dat de overbruggingsvergoeding zou kunnen worden gelijkgesteld met een socialezekerheidsprestatie in ruime zin.

Het Hof stelt vast dat het in B.2 vermelde artikel 30 van de wet van 29 juni 1981 aangeeft dat de wetgever niet heeft toegestaan dat de inzake sociale zekerheid gestorte uitkeringen, wanneer die onverschuldigd zijn geïnd, binnen de gemeenrechtelijke termijnen kunnen worden

teruggevorderd. Hij heeft rekening willen houden met het feit dat « de eigen aard en het toenemende technische aspect van de normatieve teksten die ons sociale zekerheidssysteem beheersen [...] een bijzondere regeling [vereisen] voor de materie van de terugvordering van onverschuldigde bedragen ten aanzien van de principes van het burgerlijk recht » (*Parl. St.*, Senaat, 1979-1980, 508, nr. 1, p. 25). Hij heeft tevens erover gewaakt dat de korte verjaringstermijnen niet van toepassing zijn « in geval van bedrog, arglist of bedrieglijke handelingen van de betrokkene » en in dat geval de verjaringstermijn tot vijf jaar beperkt (artikel 30, § 1, derde lid, van voormelde wet van 29 juni 1981).

B.4. De overbruggingsvergoeding die wordt gestort door het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, dat werd opgericht bij de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, verschilt niet dermate van de andere sociale prestaties dat het verantwoord zou zijn de terugvordering van de onverschuldigd betaalde vergoeding aan de verjaringstermijn van artikel 2262*bis* van het Burgerlijk Wetboek te onderwerpen terwijl, voor andere vergelijkbare onverschuldigd betaalde sociale uitkeringen de verjaringstermijn, naar gelang van de gevallen, zes maanden, drie jaar of vijf jaar bedraagt.

B.5. Bovendien is de in het geding zijnde wet van 12 april 1985 opgeheven bij de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen, die het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers belast met de uitbetaling van onder meer de overbruggingsvergoeding. Artikel 72/1, § 1, van die wet van 26 juni 2002, ingevoegd bij de wet van 30 juli 2013 houdende diverse bepalingen, bepaalt dat de terugvordering van de betalingen die met name als overbruggingsvergoeding ten onrechte door het Fonds aan de werknemer zijn verricht, naar gelang van het geval na zes maanden, drie jaar of vijf jaar verjaart.

B.6. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De wet van 12 april 1985 « waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding » schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat zij geen enkele bepaling bevat betreffende de verjaringstermijn van de vordering tot terugbetaling van de overbruggingsvergoeding.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 19 december 2013.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschant

J. Spreutels